

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 382/2024-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED], zastúpených JUDr. Olgou Szabó, advokátkou, Rákocziho 213/4, Patince, proti postupu Obvodného pozemkového úradu Komárno v konaní vedenom pod č. A/2010/00119-1, postupu Okresného úradu Komárno, pozemkového a lesného odboru v konaní vedenom pod č. OU-KN-PLO-2024/000500, postupu Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 19Sp/19/2010 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10Sžr/22/2013 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. júla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) „v znení protokolu č. 11, s dodatkovým protokolom č. 4, 6, 7, 12 a 13“ postupom obvodného pozemkového úradu v konaní vedenom pod č. A/2010/00119-1, postupom okresného úradu v konaní vedenom pod č. OU-KN-PLO-2024/000500, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19Sp/19/2010 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10Sžr/22/2013.

Navrhujú ústavnému súdu vydať „opatrenie na odstránenie protiprávneho stavu, na vrátenie vlastníctva k pozemkom“ a zabezpečiť „uplatnenie nerešpektovaného ústavného práva“. Okrem toho žiadajú priznať finančné zadostučinenie v sume každému po 50 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovatelia, resp. právni predchodcovia niektorých z nich si 23. decembra 2004 uplatnili na okresnom úrade nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“).

3. Okresný úrad vo veci vydal rozhodnutie č. A/2010/00119-1 z 27. mája 2010, v ktorom vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam žiadateľom priznané nebolo, pretože podľa správneho orgánu žiadatelia neboli oprávnenými osobami podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 503/2003 Z. z.

4. Právni predchodcovia sťažovateľov boli následne účastníkmi napadnutého konania pred krajským súdom, v ktorom sa domáhali preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia okresného úradu. Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 19Sp/19/2010-351 z 21. novembra 2011, ktorým rozhodnutie okresného úradu potvrdil.

5. Proti rozsudku krajského súdu bolo podané odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 10Sžr/22/2013 z 29. januára 2014 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 19Sp/19/2010-1841 z 9. decembra 2019 rozhodnutie okresného úradu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný úrad po vrátení veci krajským súdom vydal dosiaľ 10 meritórnych rozhodnutí týkajúcich sa jednotlivých okruhov účastníkov konania z celkového aktuálneho počtu 349 účastníkov. Vo vzťahu k sťažovateľom okresný úrad vydal 15. mája 2024 rozhodnutie č. OU-KN-PLO-2024/000500/09, ktorým nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za špecifikované nehnuteľnosti, keďže tieto pozemky netvorili v čase prechodu na štát alebo inú právnickú osobu poľnohospodársky pôdny fond v súlade s § 1 zákona č. 503/2003 Z. z. Proti predmetnému rozhodnutiu bolo podané odvolanie, o ktorom nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti zrekapitulovali doterajší priebeh reštitučného konania a vyslovili nespokojnosť s celkovou dĺžkou reštitučného konania ako celku, ktoré trvá už 20 rokov a v dôsledku zbytočných prietahov má za následok porušenie ich označených práv. Sťažovatelia sú toho názoru, že správne konanie, ako aj súdne konania trpia vadami, ktoré mohli mať vplyv na ich vecnú správnosť a zákonnosť. Osobitne poukázali na to, že predmetom ich ústavnej sťažnosti nie je iba zdĺhavosť konania a prietahy v konaní, ale aj ďalšie vážne porušenie práva na spravodlivý proces, keďže niektorí z nich sa stali účastníkmi konania iba po vydaní rozhodnutia z 15. mája 2024, čím im bola odňatá možnosť konať pred príslušnými správnymi orgánmi a súdmi, keďže správny orgán konal o právach a povinnostiach zosnulých osôb, nezisťoval totožnosť

dedičov a opomenul ich uviesť medzi účastníkmi konania, v dôsledku čoho si nemohli uplatniť procesné práva účastníka konania. Správne orgány a súdy tak porušili označené základné práva sťažovateľov, keď si nemohli uplatniť tie procesné práva účastníkov konania, ktoré im prislúchajú.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy a základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práv podľa čl. 6 dohovoru „v znení protokolu č. 11, s dodatkovým protokolom č. 4, 6, 7, 12 a 13“ postupom obvodného pozemkového úradu v konaní vedenom pod č. A/2010/00119-1, postupom okresného úradu v konaní vedenom pod č. OU-KN-PLO-2024/000500, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Sp 19/2010 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžr 22/2013, s ktorými sú sťažovatelia nespokojní, keďže o žiadostiach ich právnych predchodcov o navrátenie vlastníctva k pozemkom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté. Sťažovatelia spochybňujú aj celý priebeh reštitučného konania, keďže sú toho názoru, že im bola odňatá možnosť konať pred príslušnými správnymi orgánmi a súdmi, v dôsledku čoho spochybňujú aj vecnú správnosť jednotlivých rozhodnutí vydaných v celom priebehu napadnutého konania.

III.1. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy a práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru „v znení protokolu č. 11, s dodatkovým protokolom č. 4, 6, 7, 12 a 13“:

10. Podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 43 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti, z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jediné za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd (I. ÚS 514/2020).

11. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

12. Ústavný súd po dôkladnej analýze ústavnej sťažnosti konštatuje, že z jej petitu nie je samo osebe zrejmé, vo vzťahu k akým rozhodnutiam sa porušenie práv sťažovateľov namieta. Petit ústavnej sťažnosti napriek zastúpeniu advokátkou je všeobecný a neurčitý, pričom za všeobecnú a nedostatočnú možno označiť aj ústavnoprávnu argumentáciu uvedenú v ústavnej sťažnosti.

13. Na margo návrhu sťažovateľov, v ktorom žiadajú ústavný súd, aby „vydal opatrenie na odstránenie protiprávneho stavu a na vrátenie vlastníctva k pozemkom, a zabezpečil uplatnenie nerešpektovaného ústavného práva“, ústavný súd uvádza, že táto časť petitu nespĺňa kvalifikačné znaky vykonateľného a určitého petitu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Navrhovaný petit smeruje k meritórnemu (vecnému) posúdeniu uplatňovaných nárokov, o ktorých je oprávnený rozhodnúť príslušný orgán verejnej moci, prípadne na základe žaloby všeobecný súd.

14. Nedostatok ústavnoprávnej argumentácie a nezrozumiteľnosť petitu ústavnej sťažnosti v uvedených častiach ako neodstrániteľné nedostatky ústavnej sťažnosti dávajú podklad na odmietnutie daných častí ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

15. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietahmi konajúcich orgánov v doterajšom priebehu reštitučného konania ústavný súd konštatuje, že napriek neurčitému zneniu petitu ústavnej sťažnosti možno z jej obsahu a najmä zo skutkových okolností v nej obsiahnutých bez pochyby určiť, že prietahy namietané sťažovateľmi sa týkajú postupu obvodného pozemkového úradu v konaní vedenom pod č. A/2010/00119-1, postupu okresného úradu v konaní vedenom pod č. OU-KN-PLO-2024/000500, postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19Sp/19/2010 a postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10Sžr/22/2013.

16. Ústavný súd konštatuje, že v dôsledku zrušenia obvodných pozemkových úradov s účinnosťou od 1. októbra 2013 prešla pôsobnosť obvodného pozemkového úradu v sídle kraja ustanovená osobitnými predpismi na okresný úrad v sídle kraja (§ 8 a § 9 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

17. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia orgánu verejnej správy pred krajským súdom a najvyšším súdom bolo v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené a v súčasnosti o žiadosti žiadateľov o navrátenie vlastníctva k pozemkom rozhoduje okresný úrad pod (novým) č. OU-KN-PLO-2024/000500. Okresný úrad po vrátení veci krajským súdom vydal dosiaľ 10 meritórnych rozhodnutí týkajúcich sa jednotlivých skupín účastníkov konania z celkového aktuálneho počtu 349 účastníkov. Vo vzťahu k sťažovateľom vydal 15. mája 2024 rozhodnutie č. OU-KN-PLO-2024/000500/09, ktorým im nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu za špecifikovanú nehnuteľnosť, keďže tieto pozemky netvorili v čase prechodu na štát alebo inú právnickú osobu poľnohospodársky pôdny fond v súlade s § 1 zákona č. 503/2003 Z. z. Toto rozhodnutie nie je právoplatné, keďže proti nemu bolo podané odvolanie, o ktorom nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) je založená na princípe subsidiarity, tzn. že ústavný súd nastupuje ako nástroj ochrany základných práv a slobôd až po vyčerpaní všetkých dostupných efektívnych prostriedkov na ochranu práv uplatniteľných v zhode so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (I. ÚS 36/96, I. ÚS 78/99). Tomu zodpovedá aj znenie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

19. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených zákonom domáhať ochrany na správnom súde [§ 2 ods. 2 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“)]. Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. Žalobca sa môže žalobou domáhať (aj) odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy v začatom administratívnom konaní, ako aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia za porušenie práv spôsobených nečinnosťou správneho orgánu (§ 242 ods. 1 SSP). Za tejto procesnoprávnej úpravy preto možno konštatovať, že správna žaloba proti nečinnosti spĺňa všetky atribúty účinného prostriedku nápravy, pretože v prípade zistenej nečinnosti správneho orgánu správny súd uloží povinnosť konať a rozhodnúť v konkrétnej lehote, disponuje donucovacím prostriedkom vo forme ukladania pokút správnemu orgánu a dohliada na vec až do skončenia administratívneho konania vydaním rozhodnutia. Zároveň správny súd disponuje právomocou primerane finančne odškodiť ujmu na právach účastníkov správneho konania spôsobenú nečinnosťou správneho orgánu.

20. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017, IV. ÚS 158/2018). Podmienka vyčerpania právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, sa nevyžaduje, ak sťažovateľ preukáže, že tieto právne prostriedky nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Dôvody hodné osobitného zreteľa musí preukázať sťažovateľ (I. ÚS 33/03). Sťažovatelia však vo svojej ústavnej sťažnosti vôbec netvrdia, že tento prostriedok nápravy nevyčerpali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, nepožadujú odpustenie vyčerpania dostupného prostriedku nápravy ani žiadne dôvody nepreukázali.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa námietky porušenia základných práv a slobôd sťažovateľov postupom obvodného pozemkového úradu v konaní vedenom pod č. A/2010/00119-1 a postupom okresného úradu v konaní vedenom pod č. OU-KN-PLO-2024/000500, ktoré je jeho organickým pokračovaním, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

22. Ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa námietky porušenia základných práv a slobôd sťažovateľov postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19Sp/19/2010 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10Sžr/22/2013 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde, keďže obe súdne konania boli právoplatne skončené pred podaním ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu